

Nr 1.

Memorial med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse.

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksbanken, jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges riksbank, till utskottet avgivna berättelsen om bankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1946, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 16 januari 1947.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid detta ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Sandén, Andersson i Rossvik, Friggeråker, Leander, Edin, Petersson i Karlskrona och Andersson i Tidaholm;

från andra kammaren: herrar Svedman, Paulsen, Andersson i Munkaljungby, Mattsson, Fröderberg, Sundberg, von Seth och Nilsson i Landskrona.

Berättelse till bankoutskottet angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning.

Jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges riksbank få fullmäktige i riksbanken härmed till bankoutskottet avgiva berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning.

I juli 1946 genomfördes en höjning av den svenska kronans värde i förhållande till utländska valutor och guld. Den 10 juli upphörde riksbanken att köpa valutor. Valutahandeln återupptogs den 13 juli på grundval av växelkurser, som voro omkring 14 % lägre än de tidigare noterade. Den nya säljkursen utgjorde för dollar 3.60 kronor mot tidigare 4.20 och för pund 14.50 kronor mot tidigare 16.92. Guldpriset, uträknat med utgångspunkt från det officiella priset i Förenta staterna, sänktes till 4 050.99 kronor per kilogram fint guld mot tidigare 4 726.16.

Valutamarknadens utveckling påverkades i stor utsträckning av växelkursförändringen. Under tiden närmast före denna sökte importörer och andra, som hade att erlægga likvider i utländska valutor, att i största möjliga utsträckning uppskjuta dessa, medan export- och rederiföretag strävade efter att påskynda hemtagandet av sina fordringar i utlandet. Sedan apprecieringen genomförts, forcerades betalningarna till utlandet, dels på grund av att eftersläpningen måste tagas igen, dels till följd av att vid olika tillfällen under senare delen av året rykten kommo i omlopp om att andra länder skulle följa det svenska exemplet. Å andra sidan blevo de som hade fordringar i utländsk valuta mindre benägna att omvandla dessa till svenska kronor.

Riksbankens guld- och valutabehållning rönte ett starkt inflytande av dessa förhållanden. Efter en relativ stabilitet under årets första del undergick den i juni och början av juli en betydande ökning. I och med att de före den 13 juli rådande förväntningarna om en höjning av den svenska kronans värde upphörde och, i varje fall i förhållande till vissa utländska valutor, förbyttes i sin motsats, ställdes stora krav på den centrala reserven av utländska betalningsmedel. Dessa krav förstärktes genom att handelsbalansens utveckling under året kännetecknades av att ett växande importöverskott uppkom. Särskilt under årets sista del hade riksbanken att tillhandahålla avsevärda belopp i utländska valutor för att möjliggöra betalning av den ökade varuinförseln.

Under årets första tio månader undergick riksbankens guldbehållning icke någon mera avsevärd förändring. Vissa försäljningar mot schweizerfrancs gjordes dock för att möta den svenska valutamarknadens efterfrå-

gan på denna valuta. Under november och december däremot anskaffade riksbanken framför allt dollars, men även schweizerfrancs, mot guld till belopp sammanlagt överstigande 300 miljoner kronor. För året i dess helhet visade guldbehållningen en minskning med 363 miljoner kronor, räknat enligt det från och med den 13 juli gällande guldpriset. Enligt samma pris uppgick riksbankens guldbehållning vid 1946 års slut till 1 371 miljoner kronor.

Om behållningen av utländska valutor omräknas till svenska kronor enligt de från och med den 13 juli tillämpade kurserna, visade denna en minskning under år 1946 med omkring 180 miljoner kronor. Emellertid inträdde en förskjutning i förhållandet mellan de olika i totalbehållningen ingående valutorna, så att dollarbehållningen visade en minskning med omkring 260 miljoner kronor, medan för vissa andra valutor, såsom franska francs och holländska floriner, någon ökning ägde rum. Pundbehållningen var vid slutet av år 1946 i stort sett lika stor som ett år tidigare. Vid årets slut uppgick dagsvärdet av valutareserven till 827 miljoner kronor, varav dollars utgjorde 205 och pund 431 miljoner kronor. I här angivna siffror ha medräknats de valutabelopp, som överförts till riksgäldskontoret för redovisning å fonden för kreditgivning till utlandet och som vid årsskiftet hade ett dagsvärde av 146 miljoner kronor.

Den efterfrågan på schweizerfrancs, som på grund av ovan antydda orsaker uppstod under andra halvåret, kunde riksbanken tidvis icke tillgodose emedan man på schweizisk sida vägrade att köpa så mycket guld mot schweizerfrancs som erfordrades för att helt tillgodose de svenska behoven. Efter förhandlingar mellan riksbanken och den schweiziska nationalbanken uppnåddes emellertid under hösten en överenskommelse, som möjliggjorde ett anskaffande av schweizerfrancs i sådan utsträckning, att det svensk-schweiziska betalningsutbytet kunde fortgå utan avsevärda störningar.

Läget på den svenska kreditmarknaden var under årets första del i stort sett oförändrat. Mot slutet av året uppstod en viss knapphet på likvida medel, huvudsakligen till följd av de omfattande valutaköpen i riksbanken. För att motverka en marknadsåtstramning uppträdde riksbanken som köpare av skattkammarväxlar och svenska obligationer, huvudsakligen statsobligationer. Under årets första tio månader undergick riksbankens behållning av obligationer och skattkammarväxlar en minskning med nom. 164 miljoner kronor. Nettoinköpen under november och december uppgingo till nom. 603 miljoner kronor, varav från riksgäldskontoret övertagna skattkammarväxlar utgjorde 50, i marknaden inköpta dylika växlar 231 och obligationer nom. 322 miljoner kronor.

Sedelcirkulationens stegring, som fortgått i stort sett alltsedan år 1931, dämpades under år 1946, särskilt från och med månadsskiftet mars/april. Vid årets slut låg beloppet utelöpande sedlar 96 miljoner kronor över fjöl-

årsnivån, medan sedelmängdens ansvällning under åren närmast dessförinnan uppgått till 200—300 miljoner kronor per år. Kreditinstitutens inlåning från allmänheten visade icke heller under året samma starka stegring som de närmast föregående åren. Utlåningen ökades däremot påfallande kraftigt, huvudsakligen på grund av stegrad fastighetskreditgivning samt finansieringsbehoven till följd av de växande handelsförbindelserna med utlandet. Kreditinstitutionerna minskade under årets senare del sina behållningar av obligationer och skattkammарväxlar, varjämte affärsbankerna upptogo krediter i riksbanken. För första gången sedan år 1940 förekom dessutom under december växelrediskontering i nämnvärd omfattning.

Den anordning, varigenom riksbanken automatiskt ställt till riksgäldskontorets förfogande vissa från huvudsakligen statsinstitutioner inlånade medel, avvecklades till största delen under december. Under rubriken »Till riksgäldskontorets förfogande ställda medel» redovisades därefter endast ett belopp av 93.5 miljoner kronor, representerande bunden inlåning från bland annat vissa sparbanker. I samband härmed erhöi riksbanken skattkammарväxlar från riksgäldskontoret till ett belopp av 800 miljoner kronor, varav större delen utnyttjades för avvecklingen av nämnda anordning.

Den nedskrivning av värdet av riksbankens innehav av guld och utländska valutor, som erfordrades i samband med kronans appreciering, har beräknats till omkring 527 miljoner kronor. Av detta belopp täcktes omkring 345 miljoner kronor av skillnaden mellan dagsvärdet och värdet i riksbankens böcker av guld- och valutainnehavet vid tidpunkten för apprecieringen. Enligt beslut av 1946 års riksdag reglerades återstoden eller 182 miljoner kronor genom att riksgäldskontoret till riksbanken överlämnade en icke räntebärande skuldförbindelse på detta belopp. Denna skuldförbindelse upptages bland riksbankens tillgångar under särskild rubrik.

Vid uppgörandet av bokslutet för år 1946 redovisas guldbehållningen på riksbankens tillgångssida efter ett pris av 2 480 kronor per kilogram. Såsom en särskild tillgångspost, »Övervärde på guld», upptages emellertid skillnaden mellan guldbehållningens dagsvärde och värdet enligt nämnda pris. De utländska valutorna upptagas i allmänhet till de vid årets slut gällande medelkurserna. Skillnaden mellan bokförda värden och värden efter inköps- respektive försäljningspriser vid handeln med guld och valutor regleras å kursdifferenskontot, som redovisas på riksbankens skuldsida med ett belopp av 6.9 miljoner kronor. Huvuddelen av detta belopp kommer att successivt tagas i anspråk för avveckling av vissa ännu icke reglerade affärer, härrörande från tiden före apprecieringen.

Sedan under året en omläggning genomförts, bokförs av riksbanken inköpta obligationer, om de förvärvats till kurser över pari, till det nominella värdet; eljest upptagas de till inköpspriset. Vid inköpstillfället upplupna obligationsräntor debiteras riksbankens vinst- och förlustkonto. Detta har

vid uppgörandet av bokslutet icke krediterats med upplupna, ej utbetalda obligationsräntor.

Riksbankens nettovinst uppgick under år 1946 till 496 137 kronor 1 öre mot 7 004 651 kronor 84 öre under år 1945. Att vinsten uppgått till ett så förhållandevis obetydligt belopp sammanhänger med ovan angivna obligationsaffärer. Dessa affärsers fördelning under året har på grund av de ovan redovisade principerna för bokföringen av riksbankens obligationer medfört en bokföringsmässig vinstminskning. Enbart till följd av nedskrivningen av obligationernas bokförda värde har denna vinstminskning uppgått till ett belopp av något mer än 4 miljoner kronor.

	1945	1946	
	Kronor	Kronor	Kronor
DEBET.			
(Tillgångar och fordringar)			
Kassa.			
<i>Metallisk kassa:</i>			
Guldmynt enligt 1873 års myntkonvention	46 056 005 —	46 063 679 26	
Omyntat guld samt äldre svenskt guldmynt	972 147 510 77	749 033 230 66	
Utländskt guldmynt	44 861 759 68	44 368 935 84	839 465 845 76
	(1 063 065 275 45)		
<i>Annan kassatillgång:</i>			
Silvermynt	1 178 281 43	1 437 488 46	
Brons-, järn- och kopparmynt	45 183 94	13 448 38	
Andra bankers postväxlar, checkar m. m.	51 541 897 32	50 905 099 42	
Utländska bankers sedlar	242 624 45	561 441 47	52 917 477 73
	(53 007 987 14)		
Svenska statspapper och obligationer.			
Riksgäldskontorets växelkrediter	130 000 000 —	— —	
Skattkammарväxlar	205 100 000 —	1 095 500 000 —	
Statens, hypoteksbankens och stadshypotekskassans obligationer	98 894 451 97	448 641 598 33	
Andra obligationer	42 230 —	382 420 —	1 544 524 018 33
	(434 036 681 97)		
Lånerörelse.			
Rediskonterade växlar	—	8 242 636 17	
Diskonterade växlar	6 672 218 58	40 852 023 93	
Hypoteks- och kommunlån	15 442 717 30	101 831 473 13	
Avbetalningslån	49 300 002 79	53 647 882 30	
Kredit i checkräkning	10 201 880 44	20 627 512 88	
På indrivning beroende medel	18 076 47	18 703 51	225 220 231 92
	(81 634 895 58)		
Utrikesrörelse.			
Utländska statspapper och obligationer . .	843 248 930 56	580 179 654 41	
Växlar, betalbara i utlandet	15 384 437 50	35 244 410 03	
Fordran hos utländsk bank eller bankir	76 218 775 84	172 141 981 19	
Övriga utländska tillgångar	33 272 094 69	35 564 389 29	823 130 434 92
	(968 124 238 59)		
Kursdifferenskonto	262 205 713 17		— —
Guldregleringskonto	450 485 462 92		— —
Övervärde å guld	— —		531 771 183 98
Statsskuldförbindelse (se sid. 5)	— —		182 000 000 —
Hos Riksgäldskontoret inestående medel	6 767 843 18		6 767 843 18
Till Riksgäldskontorets förfogande ställda medel	1 066 068 841 42		92 540 000 —
Övriga tillgångar	13 831 820 31		9 090 506 71
Summa	4 399 228 759 73		4 308 427 542 53

Anm. Under år 1946 vidtogs i rationaliseringsyfte en omläggning av bokföringen. För att erhålla jämförbara siffror för åren 1945 och 1946 har balansräkningen för 1946 här omarbetats. I huvudsak innebär detta, att vissa konton, avseende förhållandet till utlandet, vilka tidigare redovisats under »Övriga tillgångar» och »Övriga skulder», utbrutits och nu redovisats under andra rubriker.

Bankoutskottets memorial nr 1.

balansräkning.

	1 9 4 5		1 9 4 6	
	Kronor		Kronor	
KREDIT. (Skulder)				
Utelöpande sedlar	2 781 540 705	69	2 877 445 466	69
Postväxelräkning	9 302 648	30	6 380 843	74
Depositionsräkning	151 170 983	19	144 277 446	08
Kapitalräkning	42 520 700	03	864 563	17
Uppsägningsräkning	107 850 000	—	85 350 000	—
Checkräkning.				
Skuld till statliga myndigheter	830 860 724	52	706 452 602	88
Skuld till bankaktiebolag	80 429 351	09	84 111 162	55
Andra insättare	125 905 437	37	84 537 390	98
	(1 037 195 512)	98		
Utrikesrörelse.				
Skuld till utländsk bank eller bankir . . .	84 964 096	21	173 693 396	62
Kursdifferenskonto	—	—	6 922 937	88
Övriga skulder	50 336 443	39	547 924	99
Kapital.				
Grundfond	50 000 000	—	50 000 000	—
Avbetalningslånefond	50 000 000	—	60 000 000	—
Reservfond	20 000 000	—	20 000 000	—
Tjänstepensionsfond	2 863 441	32	2 863 441	32
Familjepensionsfond	3 904 401	86	3 904 401	86
Balanserade vinstmedel:				
från föregående år	575 174	92	579 826	76
vinst för året	7 004 651	84	496 137	01
	(134 347 669)	94		
Ansvarförbindelser kr. . 20 500 000: —				
Därtill kommer den ej inbetalda delen av Riksbankens innehav av aktier i Internationella Banken nom. Schw. Fracs 10 000 000 (4 000 aktier à 2 500:— Schw. Fracs), utgörande 75 % av beloppet eller Schw. Fracs 7 500 000:—.				
Summa	4 399 228 759	73	4 308 427 542	53

Vinst- och

	1945		1946	
	Kronor		Kronor	
DEBET.				
(Utgifter och förluster)				
Ränta på riksgäldskontorets tillgodohavande . . .	1 540 647	41	305 989	52
Räntor å statspapper och obligationer (jfr sid. 5)	—	—	3 147 346	95
Räntor å vissa inlåningsräkningar	—	—	77 227	35
Kostnader för guldtransport	—	—	—	—
Räntor å checkräkning	107	22	1 613	12
				3 530 563 82
				615 777 95
				1 613 12
Förvaltningskostnader.				
<i>Avlöningar:</i>				
Arvoden till fullmäktige och suppleanter för dem	56 258	06	56 596	59
Arvoden till ledamöter av industristyrelsen samt suppleanter för dem	1 530	—	1 530	—
Arvoden till styrelseledamöter vid avdelnings- kontoren och suppleanter för dem	141 660	72	143 564	67
Avlöning till ordinarie tjänstemän	2 635 869	66	2 676 762	20
Avlöning till icke ordinarie personal	861 743	42	986 972	88
Arvoden och särskilda ersättningar	31 298	90	33 260	58
Rörligt tillägg	444 875	—	439 700	20
Kristillägg	474 559	80	469 023	50
Barntillägg	17 417	21	15 737	64
Tillfälligt lönetillägg	—	—	139 585	—
	(4 665 212)	77)		4 962 733 26
<i>Pensioner m. m.:</i>				
Pensioner åt f. d. befattningshavare	540 053	74	569 219	65
» » efterlevande till f. d. befattnings- havare	243 769	07	243 179	04
Diverse pensioner och understöd	5 793	25	8 274	72
Dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare	44 969	95	20 252	—
» » efterlevande till f. d. befatt- ningshavare	1 536	—	1 614	—
» » å diverse pensioner och understöd	1 392	—	630	—
Rörligt tillägg	48 098	25	82 544	50
Kristillägg	110 585	56	116 158	06
	(996 197)	82)		1 041 871 97
<i>Förvaltningsutgifter</i>	1 570 274	38		1 650 527 95
<i>Kostnader för sedeltryckeriet</i>	546 001	87		678 413 92
<i>Kostnader för pappersbruket i Tumba</i>	879 421	40		756 217 71
Övriga utgifter	394 063	92		87 890 38
	10 591 926	79		13 325 610 08
Vinst	7 004 651	84		496 137 01
Summa	17 596 578	63		13 821 747 09

förlusträkning.

	1945		1946	
	Kronor		Kronor	Kronor
KREDIT.				
(Inkomster och vinster)				
Lånerörelse.				
Räntor å diskonterade växlar	226 631	08	376 671	10
» » hypoteks- och kommunlån	546 390	33	620 213	69
» » avbetalningslån	1 747 771	83	1 755 145	93
» » kredit i checkräkning	69 264	39	397 024	05
Avgifter för kredit i checkräkning	12 149	01	11 586	19
Inkasseringsavgifter och provisioner	5 107	—	6 473	93
Inbetalningar å inom linjen förda eller avskrivna lånefordringar	8 642	64	7 962	44
	(2 615 956)	28)		
			3 175 077	33
Utrikesrörelse.				
Remboursprovisioner	550 238	99	382 718	70
Övrig av utrikesrörelsen uppkommen vinst . . .	7 512 879	83	8 608 955	18
	(8 063 118)	82)		
			8 991 673	88
Svenska statspapper och obligationer . . .	4 311 822	58		
Av Riksgäldskontoret inbetalda räntor . .				250 245 56
Övriga inkomster.				
Avgifter för i förvar mottagna depositioner . . .	195 980	38	209 316	55
Ersättning för utländska clearingar	80 000	—	30 000	—
Provisioner	612 754	51	401 573	54
Ersättning för förvaltning av statens bosättnings- lånefond	71 010	—	120 760	—
Inkomst av fastigheter	309 705	16	291 572	88
Försäld fastighet i Kalmar	500 000	—	—	—
Försäld fastighet i Karlskrona	550 000	—	—	—
Diverse	286 230	90	351 527	35
	(2 605 680)	95)		
			1 404 750	32
Summa	17 596 578	63		13 821 747
				09

Vissa inom linjen förda tillgångar och skulder vid 1945 och 1946 års slut.

	1945		1946	
	Kronor		Kronor	
<i>Tillgångar.</i>				
Riksbankens mynt- och medaljsamling	33 226	22	33 226	22
Taxeringsvärdet av riksbankens fastigheter vid årens slut enligt nedanstående specifikation	14 951 600	—	15 101 300	—
Aktier i Internationella Banken	1 800 000	—	1 800 000	—
Summa	16 784 826	22	16 934 526	22
Fastigheten i:				
Stockholm: bankhuset	4 250 000	—	4 250 000	—
sedeltryckeriet	1 200 000	—	1 200 000	—
Göteborg	1 300 000	—	1 300 000	—
Malmö	425 000	—	425 000	—
Falun	200 000	—	200 000	—
Gävle	280 000	—	280 000	—
Halmstad	380 000	—	380 000	—
Härnösand	205 000	—	205 000	—
Jönköping	150 000	—	150 000	—
Karlstad	163 000	—	163 000	—
Kristianstad	230 000	—	230 000	—
Linköping	277 000	—	277 000	—
Luleå	370 000	—	370 000	—
Mariestad	150 000	—	150 000	—
Norrköping	313 300	—	313 000	—
Nyköping	428 600	—	428 600	—
Sundsvall	250 000	—	250 000	—
Uppsala	535 000	—	560 000	—
Visby	200 000	—	200 000	—
Växjö	346 600	—	346 600	—
Örebro	275 000	—	275 000	—
Östersund	200 000	—	200 000	—
Tumba	2 823 100	—	2 823 100	—
Diverse valv	—	—	125 000	—
Summa	14 951 600	—	15 101 300	—
<i>Skulder.</i>				
Utelöpande postväxlar	12 277	39	12 277	39
" transportsedlar å 3 och 2 rdr på ofärgat papper	338 473	40	338 473	40
" bankosedlar å riksdaler och skillingar	1 315 328	04	1 315 328	04
Lånebanksobligationer med 4 % ränta på ränta	548	08	548	08
" " 4 1/2 % "	5 527	07	5 527	07
" " 3 % "	588	64	588	64
Förbindelser med 4 % ränta för under åren 1802 och 1803 inlämnat silver (s. k. silversedlar)	924	61	924	61
Realisationsobligationer med 4 % ränta till förfallodagen, utgivna för riksgäldssedlarnas inlösen 1803—1807	417	58	417	58
Summa	1 674 084	81	1 674 084	81

Avbetalnings- och bosättningslånefonderna.

Fördelningen den 31 december 1946 på riksbankens olika kontor av utestående lån från *avbetalningslånefonden* framgår av efterföljande tabell:

	Utestående lån		
	Antal	Belopp Kronor	
Huvudkontoret	14 168	20 388 967	02
Avdelningskontoret i: Göteborg	3 010	3 383 720	—
Malmö	2 371	2 890 739	79
Falun	681	1 115 393	—
Gävle	1 600	2 033 159	—
Halmstad	565	1 052 676	—
Härnösand	557	753 558	—
Jönköping	1 315	2 101 679	—
Kalmar	335	473 132	—
Karlskrona	673	698 218	—
Karlstad	390	578 648	—
Kristianstad	307	559 138	—
Linköping	691	1 111 769	—
Luleå	1 772	1 904 792	—
Mariestad	321	639 983	—
Norrköping	1 218	1 467 447	—
Nyköping	549	953 625	—
Sundsvall	945	1 114 488	—
Umeå	1 320	1 872 186	—
Uppsala	2 572	3 467 584	—
Visby	503	748 316	—
Vänersborg	286	447 828	—
Västerås	808	1 194 313	—
Växjö	212	352 857	—
Örebro	859	1 260 356	—
Östersund	760	1 102 014	—
Summa	38 788	53 666 585	81

I nedanstående översikt redovisas fördelningen den 31 december 1946 på riksbankens olika kontor av utestående lån från *bosättningslånefonden*, vilken står under riksbankens förvaltningen men ej ingår i riksbankens balansräkning.

	Utestående lån		
	Antal	Belopp Kronor	
Huvudkontoret	18 123	11 922 598	61
Avdelningskontoret i: Göteborg	6 404	3 747 458	32
Malmö	6 617	3 996 994	36
Falun	1 569	908 240	—
Gävle	2 661	1 659 676	55
Halmstad	1 367	763 489	02
Härnösand	1 187	682 058	—
Jönköping	2 364	1 404 903	—
Kalmar	919	418 598	49
Karlskrona	979	543 766	—
Karlstad	2 206	1 222 792	—
Kristianstad	1 346	639 158	—
Linköping	1 430	686 565	—
Luleå	1 258	695 437	—
Mariestad	1 569	939 837	—
Norrköping	1 222	651 364	—
Nyköping	1 960	1 189 644	—
Sundsvall	1 109	734 359	—
Umeå	939	533 399	50
Uppsala	1 413	965 252	57
Visby	214	119 816	—
Vänersborg	1 265	721 582	—
Västerås	2 170	1 393 416	—
Växjö	630	326 775	—
Örebro	2 471	1 588 514	—
Östersund	860	525 939	—
Summa	64 252	38 981 632	42

Riksbankens styrelse och vissa förvaltningsåtgärder.

§ 1.

Vid det val av fullmäktige i riksbanken, som ägt rum under år 1946, hava för valperioden 1946—1949 utsetts undertecknade Gränebo och Ivar Anderson (bägge omvalda).

Till suppleanter för tiden från valet till dess nytt val under innevarande år försiggått hava utsetts direktören John Bergvall, agronomen Stig Janson och ombudsmannen Olof Andersson (samtliga omvalda).

Fullmäktige utsågo därefter den 20 juni 1946 för tiden till dess nytt val av fullmäktige innevarande år försiggått

till *vice ordförande* och *deputerad*: undertecknad Hall; samt

till *riksbankschef*: undertecknad Rooth.

Fullmäktiges andra riksdagsvalda ledamöter än riksbankschefen och deputeraden alternera såsom jourhavande fullmäktig enligt av fullmäktige fastställd turordning.

Klas Bööck har erhållit fortsatt förordnande för tiden till dess val av fullmäktige innevarande år försiggått att vara vice riksbankschef med uppdrag tillika att vara chef för sektion II.

Bankdirektörerna Harald Magnusson och Hjalmar Ekengren hava erhållit förlängda förordnanden till utgången av år 1949 såsom bankdirektörer och chefer, Magnusson för sektion I och Ekengren för sektion III.

§ 2.

Till ledamöter i riksbankens industristyrelse utsågo fullmäktige den 20 juni 1946 för tiden till dess nytt val av fullmäktige innevarande år försiggått undertecknad Hall, ordförande, bankdirektören Hjalmar Ekengren samt överdirektören och chefen för överstyrelsen för yrkesutbildning, civilingenjören Ryno Lundquist, den sistnämnde i egenskap av industrisakkunnig ledamot (samtliga omvalda).

Till suppleanter hava utsetts, för ordföranden undertecknad Ivar Anderson, för Ekengren bankdirektören Harald Magnusson samt för Lundquist chefen för grafiska forskningslaboratoriet, civilingenjören Gösta Carlsson (samtliga omvalda).

Industristyrelsen har under år 1946 hållit 42 sammanträden.

§ 3.

Som ledamöter i delegerade för riksdagens verk för år 1947 hava fullmäktige för sin del utsett undertecknade Hall och Allan Andersson (bägge omvalda).

Fullmäktige hava gemensamt med fullmäktige i riksgäldskontoret utsett riksgäldsdirektören Fredrik Sandberg och kamreraren i riksbanken Harry Nordmark att under år 1947 å riksbankens och riksgäldskontorets vägnar vara, Sandberg ledamot i direktionen för Göta Kanalverk och Nordmark ombud vid revisionen av samma verk (bägge omvalda).

§ 4.

Beträffande sammansättningen av styrelserna för de olika avdelningskontoren hänvisas till riksbankens matrikel för år 1946 (jämte supplement), varav ett exemplar bifogas, ävensom till fullmäktiges protokoll i ämnet den 16 maj, § 7, och den 19 december 1946, § 3.

§ 5.

Riksbanken har fungerat såsom clearingnämndens bankförbindelse för de föreliggande clearingavtalen gentemot utlandet.

Riksbanken har vidare handhaft tillämpningen av de mellan Sverige, å ena, samt Belgien, Frankrike, Nederländerna, Norge, Polen, Storbritannien, Tjeckoslovakien, Turkiet och Ungern, å andra sidan, träffade betalningsavtalen.

Den år 1941 ingångna överenskommelsen angående reglering av vissa huvudsakligen finansiella betalningar mellan riksbanken och Bank of Canada gäller fortfarande.

§ 6.

De räntesatser och lånevillkor i övrigt, som angivits under § 8 i fullmäktiges berättelse till bankoutskottet vid 1946 års riksdag, gälla fortfarande.

§ 7.

Från avbetalningslånefonden, vilken enligt beslut av nästföregående års riksdag höjts med 10 miljoner kronor till 60 miljoner kronor, varvid samtidigt bestämmelserna för utlåningen delvis ändrades, utgjorde utlåningen vid utgången av år 1946 sammanlagt 53 666 585 kronor 81 öre.

Räntan å lån från fonden utgör 3.5 procent.

Rörande lånens fördelning på de särskilda kontoren hänvisas till å sid. 13 intagna uppgifter.

§ 8.

Spannmålskreditfonden uppgår för närvarande till 2 500 000 kronor. Riksbanken förvaltar numera fondens hela belopp.

Ränta å lån från fonden utgör 3.5 procent.

Från fonden är för närvarande utlämnat ett lån å 38 000 kronor.

§ 9.

Från statens bosättningslånefond, till vilken riksdagen hittills såsom kapital anvisat sammanlagt 52.1 miljoner kronor, varav 41 miljoner kro-

nor överlämnats till riksbanken, utgjorde vid utgången av år 1946 utlåningen 38 981 632 kronor 42 öre.

Rörande lånens antal och fördelning hänvisas till sammanställningen å sid. 14.

Räntan å lån från fonden utgör 4 procent.

Sedan Kungl. Maj:t den 29 juni 1946 utfärdat ny kungörelse om bosättningslånen, enligt vilken bl. a. åt riksbanken uppdragits att avgöra frågor om efterskänkande och avskrivning av bosättningslån, hava fullmäktige bemyndigat direktionen att pröva dylika ärenden, dock att i tveksamma fall prövningen skall hänskjutas till fullmäktige.

Med anledning av de genom förenämnda kungörelse vidtagna ändringarna i grunderna för ifrågavarande låneverksamhet äro nya ansökningsformulär, anvisningar till lånesökande samt instruktioner för ortsombuden och för riksbankens kontor under utarbetande och väntas bli färdiga under den närmaste tiden. Även den bosättningsbroschyr, som tillställes lånesökande m. fl., är föremål för överarbetning, därvid riksbanken biträdes av Svenska slöjdföreningen.

§ 10.

För utlämnande av lån av statsmedel för anordnande av skyddsrum har riksbanken genom Kungl. brev den 11 maj 1945 erhållit bemyndigande att under budgetåret 1945/46 disponera intill sammanlagt 3.5 miljoner kronor, inberäknat det belopp, som tagits i anspråk före utgången av budgetåret 1944/45. Efter den 30 juni 1946 stå inga medel till förfogande för utlämnande av nya lån.

Vid utgången av år 1946 utgjorde beloppet av utestående skyddsrumslån vid riksbankens samtliga kontor 420 562 kronor 37 öre, därav vid huvudkontoret 265 876 kronor och vid avdelningskontoren sammanlagt 154 686 kronor 37 öre.

Räntan har utgjort och utgör fortfarande 5 %.

§ 11.

Från fonden för hantverks- och småindustrikredit, till vilken 1941 års lagtima riksdag anvisat ett reservationsanslag av 2 miljoner kronor och vilken enligt Kungl. Maj:ts brev till fullmäktige den 28 juni 1946 må disponeras jämväl under budgetåret 1946/47, har ett belopp av 300 000 kronor överförts till riksbanken. Hittills hava bildats nio garantiföreningar, vilkas medverkan förutsättes för utlämnande av lån från fonden.

Vid utgången av år 1946 hade utlämnats sammanlagt 25 lån med ett nu utestående belopp av tillhopa 193 800 kronor (5 vid kontoret i Falun, 3 vid kontoret i Jönköping, 3 vid kontoret i Kalmar, 8 vid kontoret i Norrköping och 6 vid kontoret i Uppsala).

Räntan å lån från fonden har av Kungl. Maj:t i enlighet med fullmäktiges förslag bestämts till 4½ %.

§ 12.

Under året hava förhandlingar förts med telegrafstyrelsen angående överlåtelse å telegrafverket av riksbankens fastighet i Luleå.

Närmaste anledningen härtill har varit att telegrafverket för tillgodo-seende av sitt ökade lokalbehov önskar verkställa en betydande tillbyggnad ävensom i sinom tid eventuellt disponera även över riksbankens nuvarande utrymmen.

I avvaktan på avgörande av frågan huruvida riksbanken bör försälja fastigheten hava fullmäktige för sin del medgivit telegrafstyrelsen att utan kostnad för riksbanken låta utföra den planerade tillbyggnaden. (Jfr fullm. prot. den 28 nov. 1946, § 7.)

De av postverket disponerade lokalerna inom bankens fastighet i Växjö komma att under innevarande år överlätas å telegrafverket, då postverket avflyttar till lokaler inom en nyuppförd byggnad.

Inom riksbankens fastigheter hava under året endast företagits smärre byggnadsarbeten, huvudsakligen reparationer.

Viss modernisering av inredningen har genomförts vid kontoren i Luleå och Mariestad. Frågan om modernisering vid vissa andra kontor är under övervägande.

§ 13.

Då behov visat sig föreligga av en översyn av riksbankslagen, i första hand såvitt angår de författningsrum, som innefatta föreskrifter om riksbankens uppgifter såsom centralbank, hava fullmäktige tillsatt en kommitté inom riksbanken under ordförandeskap av vice riksbankschefen Böök med uppdrag att verkställa dylik översyn.

§ 14.

Arbetet med riksbankens omorganisation har fortsatt.

I enlighet med vad som angivits i fullmäktiges skrivelse till bankoutskottet den 14 november 1946 angående personalorganisationen i riksbanken efter utgången av nämnda år (jfr B. U:s utlåtande nr 76/46) finnas å bankexpeditionsavdelningen numera tre arbetsgrupper: utlåningsexpeditionen, inlåningsexpeditionen och kassaexpeditionen. Å utrikesavdelningen har inrättats en särskild arbetsgrupp för remboursärenden, remboursexpeditionen, varjämte arbitrage- och fondexpeditionen samt serviceexpeditionen erhållit ändrade benämningar, nämligen arbitrageexpeditionen och utrikesexpeditionen.

I samband med att enligt den nya övergångsplanen bankvaktmästar-tjänsterna vid de 23 mindre avdelningskontoren uppflyttats från 6:e till 7:e lönegraden hava hyrorna för av dylika vaktmästare disponerade tjänstebostäder omreglerats i syfte att uppnå närmare överensstämmelse med vad som tillämpas för statliga tjänstebostäder i övrigt.

Beträffande den tekniska omläggning av riksbankens inre organisation, som skett under år 1946, torde få hänvisas till fullmäktiges förenämnda skrivelse (jfr sid. 3 i B. U:s utl. 76/46).

§ 15.

Provisoriskt lönetillägg utbetalas under innevarande budgetår till befattningshavare i riksbanken enligt samma grunder, som tillämpas inom civilförvaltningen.

Med stöd av beslut av 1946 års riksdag och enligt närmare föreskrifter utfärdade av delegerade för riksdagens verk hava s. k. äldre och nyare tjänste- och familjepensioner, utgående till f. d. tjänstemän och arbetare i riksbanken, respektive till efterlevande till dylika anställningshavare omreglerats.

§ 16.

Den 8 augusti 1946 konstaterades i kassaexpeditionen (sedelräkningen) vid huvudkontoret en brist å 15 000 kronor. Sedan bristen anmälts till vederbörande polismyndighet, har genom dess försorg utredning verkställts, vilken ännu icke lämnat något resultat.

§ 17.

Enligt beslut av fullmäktige har den tidigare bruksbokhållaretjänsten i lönegraden Eo 21 vid Tumba bruk utbytt mot en tjänst som brukskamrerare i lönegraden Eo 22.

Vid sedeltryckeriet har likaledes inrättats en kamrerstjänst, placerad i samma lönegrad.

Innehavaren av den år 1945 inrättade arvodesbefattningen vid Tumba bruk såsom kontrollingenjör har antagits till extra ordinarie tjänsteman i lönegraden Eo 23.

Med de personalsammanslutningar, som representera arbetarpersonalen vid riksbankens industrier, hava — under ordförandeskap av särskilt utsedda opartiska ordförande — förts förhandlingar om nya avlöningsbestämmelser för denna personal. Dessa förhandlingar ha för såväl sedeltryckeriets som pappersbrukets del under sistlidna december resulterat i uppgörelser, vilka träffats i form av kollektivavtal gällande till utgången av år 1947. Avtalen hava i vissa avseenden erhållit retroaktiv tillämpning från och med den 1 juli 1946. Det för arbetarna vid pappersbruket ingångna avtalet innebär bl. a. avveckling av hittills utgående naturaförmåner samt möjlighet att driva pappersmaskinen i tre skift.

Nya föreskrifter för kontroll över sedeltillverkningen hava utfärdats, sedan desamma underställts bankoutskottet. Dessa ha trätt i tillämpning vid pappersbruket den 15 maj 1946 och vid sedeltryckeriet den 1 november samma år.

I likhet med vad tidigare skett vid Tumba bruk har för vinnande av större överskådlighet bokföringen vid sedeltryckeriet från och med innevarande år omlagts efter moderna bokföringsmetoder.

Sedeltryckeriets byggnad, som nu är 10 år gammal, har vid besiktning visat sig i behov av en allmän översyn. Reparationer hava verkställts, huvudsakligen bestående av målningsarbeten och lagning av sprickor, för en kostnad av c:a 26 000 kronor.

För iståndsättande av den fabriksbyggnad vid Tumba bruk, inom vilken anordningar för malning och blekning av råvaran för papperstillverkningen är inrymd (holländeriet), hava omfattande reparationer måst verkställas. Kostnaden härför har hittills uppgått till c:a 42 000 kronor. Slutliga kostnaden kan icke beräknas för närvarande. I samband härmed och i anslutning till den modernisering av driften inom holländeriet, som pågår och som beräknas draga en kostnad av c:a 40 000 kronor (jfr fullmäktiges berättelse till bankoutskottet vid 1946 års riksdag, § 17) kommer inom samma byggnad att inrättas en ny fabrikshiss i stället för den hittillsvarande, vilken numera icke uppfyller föreskrivna fordringar. Därjämte har beslutats, att ventilationsanläggningen inom byggnaden skall ändras. Sistnämnda båda arbeten beräknas draga en kostnad av c:a 33 000 kronor.

För tillgodoseende av behovet av mark, lämplig för uppförande av nya bostäder inom Tumba samhälle pågår efter initiativ av Botkyrka kommun underhandlingar om försäljning av viss bruket tillhörig mark. Området, beläget söder om järnvägen Tumba—Uttran, omfattar en areal av c:a 20.7 har.

Arbetarbostädernas modernisering har fortgått enligt föreliggande plan. Fullmäktige hava medgivit anordnande av en maskintvättstuga, avsedd att mot avgift ställas till brukspersonalens förfogande. Kostnaden härför beräknas till närmare 20 000 kronor.

För utarbetande av en historik över bruket, vilket varit i bankens ägo sedan mitten av 1700-talet, hava fullmäktige ställt ett belopp av 3 000 kronor till förfogande.

Kostnaden för reparation av en över Tumba bruks område dragen avloppsledning, uppgående till 19 663 kronor 66 öre, har efter skiljedom fördelats mellan intressenterna, nämligen Länssanatoriet vid Uttran, tillhörigt Stockholms läns landsting, Söderby sjukhus, tillhörigt Stockholms stad, och riksbanken, därvid riksbanken fått erlägga $\frac{1}{3}$ av beloppet.

§ 18.

Arbetet med utarbetande av förslag till nya sedlar fortsätter.

Uppdrag har lämnats åt riksbankens industristyrelse att utreda frågan om införande av en ny typ för samtliga sedelvalörer, fränsett 10 000-kronesedeln.

I enlighet härmed har industristyrelsen anmodat ett antal konstnärer att uppgöra förslag till nya sedlar. Inkomna förslag äro för närvarande föremål för bedömande.

§ 19.

Föreskrivna inventeringar och undersökningar av huvudkontorets kassor och förvaringsrum hava under året ägt rum.

Inspektioner av avdelningskontoren hava verkställts, av undertecknad Rooth vid kontoren i Malmö, Falun, Umeå och Visby, av vice riksbankschefen Böök vid kontoren i Halmstad och Kristianstad, av bankdirektören Magnusson vid kontoret i Luleå, av bankdirektören Ekengren vid kontoren i Härnösand, Kalmar, Karlskrona, Linköping, Sundsvall och Växjö samt

av chefen för kontorscentralen bankokommissarien Harald Wahlgren vid kontoren i Göteborg, Gävle, Jönköping, Karlstad, Mariestad, Norrköping, Nyköping, Uppsala, Vänersborg, Västerås, Örebro och Östersund.

Vid inspektionen av kontoret i Luleå deltog jämväl undertecknad Hall.

Föreskriven revision genom därtill utsedda tjänstemän har under året företagits vid samtliga avdelningskontor.

§ 20.

För riktigheten av de å sid. 8—12 lämnade sifferuppgifterna ansvara bankokommissarien K. G. Simonsson och kammarskrivaren Folke Öberg, vilka undertecknat, respektive kontrasignerat riksbankens bokslut.

§ 21.

Fullmäktige överlämna härjämte inom behörig tid inkomna berättelser från styrelserna för bankens samtliga avdelningskontor samt från direktören vid Tumba bruk.

Stockholm den 15 januari 1947.

DAG HAMMARSKJÖLD.

DAVID HALL.

IVAR ROOTH.

EDV. BJÖRNSSON.

C. P. V. GRÄNEBO.

IVAR ANDERSON.

ALLAN ANDERSSON.

/ Jacob Hagströmer.